

Interpellationssvar

Dnr
2023-11-22

Kommunfullmäktige

Svar på Interpellation från Vänsterpartiet (V) - Förhindra brott i välfärdssektorn

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 30 oktober 2023, väckte Maritha Johansson - Vänsterpartiet (V) följande interpellation.

”Lagen om valfrihetssystem (LOV) infördes 2009 och gäller för kommuner och regioner inom hälsovårds- och socialtjänster, men är frivillig för kommunerna som alltså kan välja att ha de här tjänsterna i egen regi.

Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har valfrihetsreformerna inom vård och omsorg gjort det lättare för oseriösa aktörer att komma in på den marknaden. I BRÅ:s rapport står också att det finns stora brister hos kommuner och regioner när det gäller förmågan att upptäcka välfärdsbrott. En del av pengarna som betalas ut går till grov brottslighet utan att de befintliga kontrollsystemen upptäcker det. Det är också svårt att upptäcka trovärdiga målvakter och bulvaner. Idag omsätter välfärdsbrottsligheten större summor än knarkhandeln.

Tidigare har narkotikahantering varit den huvudsakliga inkomstkällan för den organiserade brottsligheten, men det är en riskfylld ”bransch”. Därför har de funnit nya vägar att skaffa inkomster, allt vanligare blir att de siktar in sig på välfärdsbrott och bedrägerier. Ekobrottsmyndigheten varnar för att de här personerna nu går in i hälso- och sjukvården.

Med anledning av dessa alarmerande rapporter undrar vi

- Vilka system och rutiner har Gävle Kommun för att avslöja och förhindra ekonomisk brottslighet inom välfärdssektorn?
- Vilka åtgärder planeras framöver?”

Jan Myléus (KD), kommunalråd fick i uppdrag att besvara interpellationen.

Som svar på interpellationen vill jag anföra följande

Idag arbetar samtliga sektorer inom Gävle kommun med olika typer av kontroller av externa utförare/privata näringslivet. Antingen för att de privata utförarna/privata näringslivet är utförare av exempelvis vård eller skola eller för att kommunen har ett tillsynsansvar för exempelvis kopplat till kontroll av fusk inom livsmedelsverksamheter.

Representanter för Gävle kommun har deltagit i utbildningar som SKR erbjudit i syfte att förebygga välfärdsbrottlighet. Via ett nätverk som SKR tillhandahåller så erbjuds möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan kommuner avseende just välfärdsbrottlighet. Frågan om välfärdsbrottlighet spänner över i princip den hela kommunala verksamheten och man behöver arbeta på flera nivåer kring detta. Detta arbete håller på att växlas upp och är en aktuell och prioriterad fråga.

Vid sektor Valfärd finns ett centralt team för upphandling och avtal, kärnverksamhet/välfärdstjänster (benämnt Upphandlingsteamet). När någon av Valfärd Gävles nämnder fattat beslut om att överlämna en kommunal angelägenhet till en privat utförare ska Upphandlingsteamet genomföra upphandlingar och avtalsförvaltning av god kvalitet. Strukturen och arbetsformerna för Upphandlingsteamet ger, förutom kvalitetssäkringen av överenskomna tjänster enligt avtal, goda förutsättningar för att förebygga och förhindra förekomsten av felaktigheter när det gäller utbetalningar till externa utförare av välfärdstjänster.

Vid förekomsten av felaktiga utbetalningar kan det även finnas en medveten hantering hos leverantörer/utförare att ”otillbörligen tillskansa sig medel från våra välfärdssystem”, vilket är en definition som brukar användas för välfärdsbrottlighet. Vid varje ny upphandling läggs stor kraft vid formuleringarna av kraven på företag och tjänst. Man kan då fastställa vilka kontroller som görs vid prövning av anbudet, samt vilka krav som ställs under avtalstiden och hur dessa ska följas upp. En systematisk avtalsuppföljning görs för alla avtal, någon gång under avtalsperioden och årligen för större avtalsområden som hemtjänst och boenden.

Dessutom görs avtalsuppföljning ”på förekommen anledning” vid inkomna klagomål och rapporterade avvikelser, avseende till exempel avtalsbrott eller brister i kvaliteten.

Utbildning Gävle arbetar på likartat sätt men har inte samma rådighet över att besluta om åtgärder mot en fristående skolhuvudman som man har inom vård och omsorg. Utbildning Gävle utövar regelbunden tillsyn gentemot de verksamheter som UN ger tillstånd för (förskola och pedagogisk omsorg). Tillsyn kan också ske riktat om det finns anledning till det, tex via någon form

av information som når tillsynsmyndigheten. När det gäller skolor så är det Skolinspektionen som utövar tillsyn och där har lägeskommunen endast möjlighet till en ringa insyn. Kommunen kan inte begära/besluta om åtgärder för en fristående skolhuvudman. Vi har dock som kommun möjligheter att lämna underrättelser till Skolinspektionen, som då kan genomföra en riktad tillsyn.

Livsmiljö Gävle utför löpande kontroller på ett stort antal verksamheter inom ett stort antal områden. De centrala tillsynsmyndigheterna har under de senaste åren rekommenderat kommunerna att fokusera på just brottslighet och fusk. Detta rör allt från kontroll av avfallshantering, ekonomisk bakgrundskontroll av krogar, kontroll av fusk inom livsmedelsverksamheter, kontroll av försäljning av felaktigt märkt tobak(smuggeltobak) mm. Kommunen utför kontroller tillsammans med andra myndigheter för att få en större effekt, b.la polis, skattemyndighet och tull. Därutöver sker löpande möten med polis och säkerhetsenheten för att samverka i frågan samt få och ge tips på verksamheter som man misstänker inte följer lagstiftningen.

Med det anser jag att interpellationen är besvarad

Jan Myléus (KD)
Kommunalråd